

НАРЕДБА № 15 ОТ 3 ФЕВРУАРИ 2006 Г. ЗА МИНИМАЛНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЩИТА И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ОПИТНИТЕ ЖИВОТНИ И ИЗИСКВАНИЯТА КЪМ ОБЕКТИТЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО, ОТГЛЕЖДАНЕТО И/ИЛИ ДОСТАВКАТА ИМ

ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ В сила от 01.05.2006 г.

Обн. ДВ. бр.17 от 24 Февруари 2006г.

Раздел I.
Общи положения

Чл. 1. В тази наредба се определят:

1. минималните изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на опитни животни;
2. изискванията към обектите, в които се провеждат опити с животни;
3. изискванията към обектите за отглеждане и/или доставка на опитни животни;
4. задълженията на контролните органи.

Чл. 2. Наредбата се прилага при провеждане на опити с животни за:

1. разработване, производство и оценка на ефективността и безопасното приложение за хората и околната среда на лекарства за хуманната и ветеринарната медицина, храни и хранителни добавки за хора и животни и други вещества:
  - а) диагностика и превенция на заболявания, изпитване на нови схеми и методи за лечение на болести и болестни състояния или други аномалии и техните последствия върху хора, животни и растения;
  - б) проучване, определяне, регулиране или промяна на физиологичните функции при хора, животни или растения;
2. изучаване на поведенческите реакции на животните;
3. обучение в средните специални, полувисшите и висшите училища;
4. защита на околната среда с оглед опазване здравето на хората и животните.

Раздел II.
Общи изисквания при използване на опитни животни

Чл. 3. (1) Използването на опитни животни се извършва само в обектите, посочени в чл. 153, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), след издаване на разрешение от генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС) съгласно чл. 155 ЗВД на базата на етична преценка и положително становище от Комисията по етика към животните по чл. 154 ЗВД.

(2) За получаване на разрешение по ал. 1 лицата по чл. 155, ал. 1 ЗВД подават до генералния директор на НВМС заявление по образец съгласно приложение № 1.

Чл. 4. Комисията по чл. 3 се състои от единадесет членове. В състава ѝ се включват:

1. ветеринарен лекар, представител на НВМС;
2. ветеринарен лекар, представител на факултетите по ветеринарна медицина;
3. хуманен лекар - токсиколог, представител на Министерството на здравеопазването;
4. научен работник - биолог, представител на Българската академия на науките (БАН);
5. еколог, представител на Министерството на околната среда и водите;
6. зоолог, представител на Биологическия факултет към Софийския университет;
7. хуманен лекар, представител на Медицинския университет в София;
8. двама представители на неправителствените организации за защита на животните;
9. юрист, представител на Министерство на земеделието и горите;
10. ветеринарен лекар, представител на Министерството на земеделието и горите.

Чл. 5. При провеждане на опити изборът на вида животни се преценява с оглед на спецификата на вида и целта на изследването. Прилагат се методи, използващи минимален брой животни с ниска степен на неврофизиологична чувствителност, и процедури, които не водят или в по-слаба степен предизвикват болка, страдание, дисстрес или трайно увреждане.

Чл. 6. (1) Публикуваните в научната литература резултати от проведени в страната и в държавите членки опити се признават с оглед избягването на ненужното повтаряне.

(2) В случаите по ал. 1 на лицето, подало заявление за разрешително по чл. 155, ал. 1 ЗВД, не се издава разрешение да използва животни в опити.

Чл. 7. Всички опити с животни се провеждат по начин, който намалява до минимум причиняването на дисстрес, ненужна болка, страдание и трайно увреждане на животните.

Чл. 8. Не се разрешава провеждането на опити:

1. за учебни цели, при които се причинява смърт на животните; в учебните заведения опитите с животни се заменят с други методи за онагледяване на учебния материал във всички случаи, в които не се цели усвояването на конкретни практически умения от страна на обучаващите се;
2. ако резултатът може да бъде постигнат с методи, при които не се използват животни.

Чл. 9. (1) Когато за опитни и други научни изследвания се използват животни от видовете, посочени в приложение № 2, те трябва да са специално отглеждани за тази цел в обекта, в който се провеждат опити с животни, или в обектите по чл. 32.

(2) При обективна невъзможност животните, посочени в приложение № 2, да бъдат отгледани в обекта, в който се провеждат опити с животни, или да бъдат закупени от обектите по чл. 32, това се описва в заявлението по приложение № 1 и се посочва начинът на придобиване на животните.

Чл. 10. Застрашените животински видове, включени в Червената книга на Република България, в приложение I на Конвенцията по международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (ДВ, бр. 6 от 1992 г.) и защитените видове животни по чл. 38, чл. 41, ал. 3 и чл. 45 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) (ДВ, бр. 77 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 88 от 2005 г.), се използват за опитни и други научни цели единствено при:

1. проучвания, които имат за цел опазване на застрашения/защитения вид;
2. научни изследвания с изключителна важност в областта на медицината, за които застрашеният/защитеният животински вид е единственият подходящ за постигане на търсените резултати.

Чл. 11. (1) Използването на диви животни в опити се допуска, когато целите на опита не могат да бъдат осъществени с друг вид животни и при спазване на разпоредбите на Бернската конвенция за опазване на дивата флора и фауна (ДВ, бр. 13 от 1991 г.) и ЗБР.

(2) За използване в опити на видовете животни по чл. 38, чл. 41, ал. 3 и чл. 45 ЗБР освен разрешението по чл. 155, ал. 6 ЗВД е необходимо и съответно разрешително по чл. 49

ЗБР, издадено по реда на наредбата по чл. 51 от същия закон, което се прилага към заявлението по чл. 155, ал. 1 ЗВД.

Чл. 12. (1) При улова на диви животни се спазват разпоредбите на Закона за лова и опазване на дивеча и разпоредбите на раздел IV на глава трета на ЗБР.

(2) Дивите животни се улавят по хуманен начин и от хора с опит, които имат познания за навичките и естествената среда на животните - предмет на улавяне.

(3) Когато за улавянето на животните по ал. 1 е необходимо прилагането на упойващо или седативно лекарствено средство, то се прилага от ветеринарен лекар.

(4) В случаите на нараняване на животните при улавянето незабавно им се оказва ветеринарномедицинска помощ.

(5) Ако ветеринарният лекар прецени, че животното въпреки оказаната му ветеринарномедицинска помощ ще продължи да живее с болка или страдайки, то се подлага на евтаназия.

Раздел III.

Минимални изисквания за хуманно отношение към опитните животни

Чл. 13. Собствениците и управителите на обектите за отглеждане и/или доставка на животни и на обектите, в които се провеждат опити с животни, са длъжни да:

1. осигурят помещения за отглеждане на животните, които:

а) позволяват свобода на движение на животните;

б) са съобразени с тяхното нормално анатомично и физиологично развитие;

в) не препятстват протичането на репродуктивния процес на дадения животински вид;

2. осигурят възможност за максимално удовлетворяване на физиологичните и етологичните нужди на животните;

3. извършват ежедневен контрол на условията на хранене, поене, отглеждане и работа с животните;

4. осигурят свободен достъп на всяко животно до хранилките и поилките;

5. осигурят условия, грижи и внимание, съобразени с естествените нужди на животните;

6. осигурят ежедневно почистване и отстраняване на фекалиите в помещенията и клетките, без да се предизвиква стрес у животните;

7. осигурят редовно механично почистване и дезинфекция на помещенията, съоръженията и инвентара и задължителна дезинфекция при подмяна на една партида животни с друга;
8. надеждна система за контрол при влизане и излизане от обекта на външни лица;
9. осигурят подходящи съоръжения за защита на животните срещу насекоми, гризачи и други вредители;
10. не настаняват в едно помещение животни от видове, които са несъвместими, животни от различни възрастови групи и пол, когато това ще доведе до агресия и нетърпимост помежду им;
11. забранят пушенето в помещенията за настаняване на животните;
12. проверяват ежедневно автоматичните линии и механичните съоръжения (ако в обекта има такива) и незабавно отстраняват възникналите повреди, а ако това е невъзможно, осигуряват хранене, поене и поддържане на зоохигиенните изисквания по други начини;
13. осигурят редовно ветеринарномедицинско обслужване с цел предотвратяване или незабавно отстраняване на състояние на болка, страдание, дисстрес или трайно увреждане на животните;
14. осигурят ежедневна проверка на здравословното състояние на животните и условията на заобикалящата ги среда;
15. осигурят издаването и спазването на вътрешни правила за отглеждане и грижа за животните в съответствие с разпоредбите на тази наредба;
16. следят за здравето и хигиената на персонала.

Чл. 14. (1) Опитните животни се транспортират съгласно изискванията на Наредбата за условията за защита и хуманно отношение към животните по време на транспортирането им.

(2) Изпращачът чрез писмена декларация гарантира, че животните са в добро здравословно състояние за транспортиране, и предварително уведомява получателя за датата и времето на доставката.

(3) Изпращачът и превозвачът вземат всички предохранителни мерки по отношение на товаренето и превоза, за да се избегне нежелано страдание, причинено от травми, неподходяща вентилация, излагане на високи температури, недостиг на храна и вода, закъснения и др.

(4) Не се разрешава транспортирането на болни животни и такива с влошено здравословно състояние, освен ако не се налага по терапевтични или диагностични причини.

(5) Не се разрешава транспортирането на женски животни в напреднала бременност и такива, които е възможно да родят по време на транспортирането или които са родили през предшестващите 48 часа, и на тяхното поколение, при което пъпната връв още не е паднала.

(6) Пратката с животни се приема и разтоварва без отлагане, като всички доставени животни се регистрират и маркират съгласно изискванията по чл. 26, 35 и 36.

(7) След проверка на документацията по транспортирането и преглед от ветеринарен лекар животните се настаняват в клетки или кошари и им се осигуряват условия за живот съгласно изискванията на наредбата.

(8) Боксовете за транспорт и превозните средства се почистват и дезинфекцират след всяко ползване.

Чл. 15. (1) Новопостъпилите животни в обектите по чл. 22 и 32 в зависимост от вида им се поставят под карантина за определен период от време, който се определя от ветеринарен лекар в съответствие с приложение № 3.

(2) Животните не се използват за опитни и други научни цели през периода на карантината.

(3) Болните животни се изолират от останалите в отделно помещение и подлежат на постоянно ветеринарномедицинско наблюдение. Те незабавно се преглеждат от ветеринарен лекар и в случаите, в които е необходимо, се лекуват. Животните, за които няма изгледи да се възстановят, се подлагат на евтаназия.

Чл. 16. (1) Животните, използвани за опитни и други научни цели, се настаняват в зависимост от особеностите на вида им в клетки, кошари или ясли съгласно приложение № 4.

(2) Клетките, кошарите и яслите по ал. 1 се изработват от материал, който не е опасен за здравето на животните и не ги наранява.

(3) Когато клетките не са за еднократна употреба, те се изготвят от устойчив на почистване и дезинфекция материал.

(4) Подът на клетките, кошарите и яслите се съобразява с вида и възрастта на животните и се конструира така, че да улеснява отстраняването на отпадъците.

(5) Кошарите се конструират по начин, който улеснява почистването и позволява на животните да удовлетворяват своите основни етологични нужди като катерене, прикриване или намиране на подслон и защита от влизане в контакт с други животни.

Чл. 17. (1) На всички опитни животни се предоставя достатъчно количество храна и вода според вида, възрастта и физиологичното им състояние.

(2) Всички хранилки редовно се почистват и ако е необходимо - стерилизират. Когато се използват влажни фуражи или фуражът лесно може да бъде замърсен с вода и урина, почистване се извършва всекидневно.

(3) Храната за животните се приготвя по начин, който предотвратява замърсяването ѝ.

Чл. 18. (1) На всички животни се осигурява свободен и постоянен достъп до прясна питейна вода, отговаряща на изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (ДВ, бр. 30 от 2001 г.), чрез използването на:

1. поилки или бутилки за малки гризачи, направени от термоустойчив прозрачен материал и конструирани по начин, който позволява лесно почистване, измиване и дезинфекция;

2. автоматични системи за поене, които редовно се проверяват, промиват и поддържат, за да се избягват инциденти и разпространение на инфекции;

3. други системи за поене.

(2) Водата за животни, които се отглеждат при строго определени химични и микробиологични параметри на средата, се подкиселява или допълнително хлорира, за да се намали растежът на микроорганизмите и някои потенциални патогени.

(3) За аквариумите и резервоарите за риби, земноводни и влечуги, чиято поносимост към киселинност, хлор и други вещества във водата варира в широки граници, се доставя адаптирана вода според нуждите и границите на търпимост на отделните видове.

(4) В случаите, в които животните са настанени в клетки с твърдо дъно, рискът от наводняване трябва да бъде сведен до минимум.

Чл. 19. (1) На животните се осигурява суха, абсорбираща постеля, която не събира прах, не е токсична, не съдържа инфекциозни агенти или вредители и не застрашава по друг начин тяхното здраве.

(2) Не се разрешава използването на стърготини или материали, получени от дървен или друг материал, който е бил химично обработен.

Чл. 20. (1) Собствениците и управителите на обектите по чл. 22 и 32 са длъжни да организират поддържането на чистотата в обектите чрез редовно механично

почистване, измиване, дезинфекция и подновяване на клетките, принадлежностите, бутилките и останалото оборудване.

(2) Лицата по ал. 1 издават вътрешни правила за поддържане на чистотата в обекта.

Чл. 21. (1) Когато по медицински показания опитните животни се налага да бъдат евтаназирани, това се извършва от ветеринарен лекар съгласно изискванията на раздел VII на глава седма от ЗВД.

(2) Опитните животни се умъртвяват от определено от управителя на обекта лице и под наблюдение на ветеринарен лекар чрез използване на методите, посочени в приложение № 5 и Наредбата за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане.

(3) След извършване на умъртвяването ветеринарният лекар констатира настъпването на смъртта най-малко чрез потвърждаване на необратимо спиране на сърдечната дейност.

(4) Смъртта се регистрира в протокол, който представлява неразделна част от документите на обекта, като при нужда се допълва от аутопсионен протокол и/или хистопатологични изследвания.

(5) Умъртвяване на опитни животни чрез електричество, без електрическият ток да преминава през мозъка, и чрез прилагане на недеполяризираци миорелаксанти с конкурентен тип действие се допуска единствено след предварително прилагане на анестезия.

(6) След настъпване на трупното вкочаняване труповете на умъртвените животни се третират по реда на Наредбата за ветеринарно-санитарните изисквания за събирането и обезвреждането на отпадъци от животински произход.

Раздел IV.

Изисквания към обектите, в които се провеждат опити с животни

Чл. 22. Собствениците или управителите на обекти, в които се провеждат опити с животни, регистрират вивариума, в който се настаняват животните, по реда на чл. 137 ЗВД.

Чл. 23. Собствениците или управителите на обектите по чл. 22 са длъжни да:

1. назначат лице, което:

а) има висше биологично, медицинско, ветеринарномедицинско, зооинженерно или средно специално ветеринарномедицинско образование;

б) следи за спазване на ветеринарномедицинските и зоохигиенните изисквания за настаняване на опитните животни съобразно разпоредбите на тази наредба и вътрешните правила в обекта и отговаря за грижите за животните и спазването на изискванията за хуманно отношение;

в) организира процеса на хранене и поене на животните, почистването и дезинфекцията на помещенията, в които са настанени, и използваното оборудване;

г) води регистрите по чл. 26;

д) издава вътрешни правила за работа и грижа за животните съгласно разпоредбите на тази наредба и носи отговорност за изпълнението им;

2. осигурят на животните медицинско обслужване от ветеринарен лекар, който:

а) е постоянно назначен и ежедневно контролира здравния статус на животните и дава консултации по време на всеки етап от опита или след него по отношение доброто състояние на животните и предпазването им от излишна болка, страдание, дисстрес или трайно увреждане;

б) определя поставянето им в помещенията за изолиране и определя срока на карантината;

в) в случаите, когато е необходимо, извършва евтаназия на опитните животни;

г) определя пригодността им за използване в опити;

д) определя необходимостта животното да бъде оставено живо или умъртвено след приключване на опита;

е) поставя маркировка на животните;

ж) води амбулаторен дневник за всяко лечение и манипулация на животните;

3. осигурят персонал за полагане на грижа за животните.

Чл. 24. (1) Обектите по чл. 22 разполагат с помещенията и оборудването по чл. 34, съобразени със спецификата на опитите, които ще се провеждат.

(2) Помещенията се конструират по начин, който позволява опитите да бъдат проведени по най-ефективния начин с цел да се получат конкретни резултати при използване на минимален брой животни и при минимална степен на болка, страдание дисстрес или трайни увреждания на животните.

Чл. 25. (1) В обектите по чл. 22 се използват само опитни животни, отглеждани за тази цел в обекта, доставяни от регистрираните обекти по чл. 32 или легално внесени.

(2) При обективна невъзможност опитните животни да бъдат отгледани в обекта, в който се провеждат опити с животни, да бъдат закупени от обектите по чл. 32 или внесени, това се описва в заявлението по приложение № 1 и се посочва начинът на придобиване на животните.

(3) За всеки проведен опит ръководителят на опита води протокол, в който записва:

1. вида, броя, пола и индивидуалния идентификационен номер или номера на партидата на използваните животни;
2. датата на започване на опита;
3. кратко описание на извършените манипулации/операции;
4. описание на проявилите се неочаквани отклонения или смърт на животното;
5. датата на приключване на опита.

(4) Протоколът по ал. 2 се съхранява в продължение на най-малко 3 години от датата на последното вписване и предоставя на контролните органи по раздел VIII при проверка или поискване.

Чл. 26. (1) В обектите, в които се провеждат опити с животни, лицето по чл. 23, т. 1 води регистър, в който вписва:

1. броя, вида, метода на маркиране, индивидуалния идентификационен номер или номера на партидата и данните за произхода на получените и използваните животни;
2. датата на получаване;
3. данните за обекта, от който са доставени животните.

(2) Регистърът се съхранява не по-малко от 3 години от датата на последното вписване и се предоставя на контролните органи по раздел VIII при проверка или поискване.

Чл. 27. (1) Когато в обектите по чл. 22 се развъждат или отглеждат опитни животни, тези обекти отговарят и на условията за обектите по чл. 32.

(2) В случаите по ал. 1 НВМС издава едно общо удостоверение за регистрация по чл. 137 ЗВД.

Раздел V.

Изисквания при провеждане на опити с животни

Чл. 28. (1) Опитите с животни се провеждат от лица, които имат образование, пряко свързано с предмета на експерименталната работа, и които имат необходимите теоретични и практически знания за манипулиране и грижа към опитните животни, добити след завършване на специализиран курс в акредитирано училище по програма, одобрена от НВМС.

(2) Опитите по ал. 1 се провеждат под прякото ръководство и/или наблюдение на лицето по чл. 23, т. 1 или друго компетентно лице, упълномощено от собственика или ръководителя на обекта, което:

1. има висше биологично, медицинско, ветеринарномедицинско или зооинженерно образование;

2. има 5 години професионален стаж, от които 3 години в практическата опитна дейност;

3. осъществява контрол върху провежданите опити и следи за спазване изискванията на този раздел.

(3) Преди, по време и след приключване на всеки етап от опита всички лица, които участват в провеждането му, стриктно следват и изпълняват препоръките на ветеринарния лекар по отношение доброто състояние на животните и предотвратяването на излишна болка, страдание, дисстрес или трайно увреждане.

Чл. 29. (1) Всички опити се провеждат с прилагане на обща или местна анестезия на животните, освен ако ветеринарният лекар прецени, че:

1. прилагането на анестезия ще бъде по-травматично за животното, отколкото самият опит;

2. анестезията е несъвместима с целта на опита.

(2) За провеждането на опити при условията на ал. 1, т. 2 в разрешителното по чл. 155, ал. 6 ЗВД по препоръка на Комисията по етика към животните се включват допълнителни изисквания и условия с оглед намаляване до минимум страданията на животните.

(3) При провеждането на опити при условията на ал. 2, т. 2 ветеринарният лекар прилага болкоуспокояващи препарати или други подходящи методи с цел да се намалят до минимум дисстресът, болката и страданието, които изпитват животните.

(4) След приключване на всеки етап от опита и преминаване на ефекта от анестезията животните, които по преценка на ветеринарния лекар чувстват силна болка, се третират с болкоуспокояващи препарати, когато това не противоречи на целите на опита. Когато използването на болкоуспокояващи препарати не е възможно, животните се подлагат на евтаназия.

Чл. 30. (1) След приключване на опита ветеринарният лекар извършва пълен преглед на всяко едно използвано животно и ако прецени, че здравето му ще се възстанови напълно, го настанява в помещенията по чл. 34, ал. 1, т. 3, където се отглежда според условията на раздел III.

(2) Ако след прегледа по ал. 1 ветеринарният лекар прецени, че здравето на животните не е възможно да се възстанови напълно и те ще останат в състояние на силна болка и дисстрес или не могат да се отглеждат при условията по ал. 1, ветеринарният лекар ги евтаназира възможно най-скоро.

(3) Когато едно животно няма да бъде използвано повече и след прегледа по ал. 1 ветеринарният лекар прецени, че то е в добро здравословно състояние и не представлява опасност за околната среда и здравето на хората и животните, в зависимост от вида си може да бъде:

1. настанено в зоопарк или приют за животни - за диви и екзотични животни;
2. настанено в приют или продадено като животно компаньон - за кучета, котки, хамстери, морски свинчета;
3. върнато на свобода в естественото му местообитание, в същия ареал, от който е взето - за диви животни, характерни за Република България, които са взети от дивата природа.

(4) След приключване на опита с животни от видовете по чл. 38, чл. 41, ал. 3 и чл. 45 ЗБР разпореждането с тях се осъществява съгласно издаденото разрешително по чл. 49 ЗБР.

Чл. 31. (1) Всяко повторно използване на опитни животни се извършва при условията и по реда на тази наредба.

(2) Опитни животни, на които са причинени силна болка, страдание, дисстрес или трайно увреждане, не се използват повторно в опити.

Раздел VI.

Изисквания към обектите за отглеждане и/или доставка на опитни животни

Чл. 32. (1) Собствениците или управителите на обектите за отглеждане и/или доставка на опитни животни се регистрират по реда на чл. 137 ЗВД. Регионалната ветеринарномедицинска служба изпраща до НВМС информация за всяка направена регистрация.

(2) Обектите по ал. 1 могат да доставят животни:

1. получени от обекти за отглеждане на животни;

2. получени от други обекти за доставка на животни;
3. придобити от легален внос.

Чл. 33. Собствениците или управителите на обектите по чл. 32 осигуряват:

1. лице с висше ветеринарномедицинско, биологично, медицинско, зооинженерно образование или средно специално ветеринарномедицинско образование, което:

- а) следи за спазване на изискванията за грижа и настаняване на опитните животни съобразно разпоредбите на тази наредба и вътрешните правила в обекта и носи цялата отговорност по отношение грижите за тях и спазването на изискванията за хуманно отношение;
- б) води регистъра по чл. 35;
- в) организира процеса на хранене и поене на животните, почистването и дезинфекцията на помещенията, в които са настанени, и на използваното оборудване;
- г) издава вътрешни правила за работа и грижа за животните съгласно разпоредбите на тази наредба и носи отговорност за изпълнението им;

2. медицинско обслужване на животните от ветеринарен лекар, който:

- а) осъществява редовни посещения и наблюдения върху здравния статус на животните и незабавно отстраняване на състояние на болка, страдание, дистрес или заболяване при животните;
- б) определя поставянето им в помещенията за изолиране и определя срока на карантината;
- в) в случаите, когато е необходимо, извършва евтаназия;
- г) поставя маркировка на животните;
- д) води амбулаторен дневник за всяко лечение и манипулация на животните;

3. персонал за полагане на грижа за животните.

Чл. 34. (1) Собствениците или управителите на обектите по чл. 32 са длъжни да осигурят в обектите:

1. помещение за преобличане на персонала;
2. филтър за дезинфекция на обувките преди влизане в помещенията за настаняване на животните;

3. помещения за настаняване на животните;
4. помещение за манипулации, оборудвано с лабораторна стъклария, техника и инструментариум за провеждане на диагностични тестове, прегледи и лечение на животните, аутопсии и вземане на проби;
5. помещение за подготовка на животните за транспортиране;
6. карантинно помещение за новопостъпили животни;
7. помещение за изолиране на болни или наранени животни;
8. сервизни помещения за съхраняване на:
  - а) храна;
  - б) постелъчен материал;
  - в) чисти клетки, инструменти и друго оборудване;
  - г) миещи и дезинфекционни препарати;
9. миялно помещение, в което:
  - а) да бъде монтирано оборудване, необходимо за почистване и дезинфекция;
  - б) процесът на почистване се организира по начин, препятстващ заразяване на чистото оборудване;
10. изолирано помещение или контейнери за съхраняване на трупове и отпадъци от животински произход; помещенията, съдовете и контейнерите за съхранение на отпадъците се почистват, измиват и дезинфекцират след всяка поредна употреба.

(2) Помещенията по ал. 1 отговарят на следните изисквания:

1. таваните, стените, подовете и вратите са от гладка, устойчива на корозия и повреди, водонепропусклива повърхност, която лесно се почиства и дезинфекцира;
2. ъглите между стените и пода са заоблени или има изграден цокъл от устойчив на почистване и дезинфекция материал;
3. вратите и прозорците са конструирани и обезопасени по начин, който предотвратява влизането на животни вредители и насекоми; на вратите на помещенията за настаняване на животни е монтиран прозорец за наблюдение;
4. дизайнът и конструкцията на коридорите отговарят на стандартите на помещенията за обитаване; коридорите са достатъчно широки, за да позволяват лесно преместване на подвижното оборудване;

5. сифоните на пода са подходящо покрити и осигурени с бариера, която предотвратява достъпа на животни до тях;

6. помещенията, в които се настаняват селскостопански животни, отговарят на изискванията на Наредбата за изискванията за защита и хуманно отношение към селскостопанските животни;

7. помещенията, предназначени за гризачи, да бъдат използвани и за настаняване на по-големи видове;

8. дворовете към помещенията за настаняване на опитни животни са оградени така, че да предотвратяват влизането на външни лица и други животни и контакта с тях.

(3) В помещенията по ал. 1, т. 3 се осигуряват:

1. вентилационна система, която предотвратява възникването на въздушни течения в помещението и рециркулацията на отработения въздух и гарантира:

а) свеж въздух за животните;

б) ниски нива на миризми, вредни газове, прах и инфекциозни агенти;

в) отстраняване на излишната топлина и влага;

г) от 10 до 15 обмена на въздуха в час;

2. температура на въздуха съгласно приложение № 6; температурата се контролира чрез поставяне на термометър в помещението, като данните от измерванията се записват в дневник поне два пъти дневно;

3. влажност на въздуха, поддържана в рамките на $55 \% \pm 10 \%$;

4. осветление:

а) естествено, като прозорците са разположени така, че светлината се разпространява еднакво върху цялото пространство, в което са настанени животните;

б) контролирано изкуствено - в помещенията без прозорци, което едновременно осигурява биологичните изисквания на животните и изискванията за работна среда;

в) за животни албиноси или животни без козина - съобразено с тяхната чувствителност към светлината;

5. ниво на шума, сведено до минимум, като се избягва постоянният или внезапният шум; когато е подходящо, може да се осигури постоянен звук с умерена интензивност като тиха музика;

6. алармена система, която при работа причинява колкото е възможно по-малко смущения за животните за сигнализиране при:

- а) възникване на пожар;
- б) достъп на външни лица;
- в) технически проблеми или авария на вентилационната система;
- г) покачване или намаляване на температурата;
- д) повреда на захранването с вода на резервоарите за риба и водните поилки;

7. генератор за животоподдържащите системи за животните и осветлението в случай на авария или прекъсване на електрическото захранване.

Чл. 35. (1) В обектите за отглеждане и/или доставка на животни лицето по чл. 33, т. 1 води регистър.

(2) На вписване в регистъра по ал. 1 подлежат:

1. видът и броят на новопостъпилите в обекта животни с идентификационния им номер или номера на партидата и данни за произхода им;
2. видът и броят на продадените животни с идентификационния им номер или номера на партидата;
3. името и адресът на доставчика или получателя на животните;
4. датата на доставка и продажба на животните;
5. видът и броят на умрелите животни с идентификационния им номер или номера на партидата.

(3) Регистърът се съхранява не по-малко от 3 години от датата на последното вписване и се предоставя на контролните органи по раздел VIII при проверка или поискване.

Чл. 36. (1) Всяко куче, котка и примат, които се отглеждат като опитни животни, се маркират от ветеринарен лекар или негов помощник.

(2) Маркировката на животните по ал. 1 се извършва чрез поставяне на микрочип, ушна марка или чрез татуиране на индивидуален идентификационен номер, преди да бъдат отбити и задължително преди да напуснат обекта на произход.

(3) Когато животните по ал. 1 се прехвърлят от един обект в друг преди отбиването им и не могат да бъдат маркирани предварително, те задължително се съпровождат от документация за произхода на животното и подробни данни за родителите.

(4) Всяко животно по ал. 1, което се настянява за първи път в обектите по чл. 22 и 32, незабавно се маркира.

(5) Методът на маркиране и индивидуалният идентификационен номер на животните по ал. 1 се записват в регистъра по чл. 35, ал. 1.

Раздел VII.

Статистическа информация

Чл. 37. (1) На базата на издадените разрешения по чл. 155 ЗВД НВМС ежегодно публикува статистическа информация относно използването на животни за опитни и други научни цели по отношение на:

1. броя на издадените разрешения за използване на опитни животни, вид и брой на използваните животни;

2. научната област, в която са извършени опитите, и брой и вид на използваните опитни животни в съответните научни области според приложение № 7.

(2) При публикуването на информацията по ал. 1 се спазва фирмената или търговската тайна.

(3) (В сила от 01.01.2007 г.) На всеки три години НВМС изпраща на Европейската комисия към Европейския съюз информацията по ал. 1, т. 1.

Раздел VIII.

Контролни органи

Чл. 38. (1) Органите на НВМС осъществяват контрол за спазване на изискванията за хуманно отношение към опитните животни.

(2) Контролът се осъществява по време на рутинна ветеринарномедицинска дейност или чрез проверки по сигнал за нарушаване изискванията на наредбата.

(3) Собствениците и ръководителите на обектите по чл. 22 и 32 осигуряват достъп на контролните органи до всички места в обекта и им предоставят цялата документация за проверка.

Чл. 39. (1) При констатирани нарушения на изискванията по тази наредба контролните органи:

1. издават задължителни предписания, в които посочват срок за отстраняване на нарушенията;

2. когато нарушенията не бъдат отстранени в определения по т. 1 срок, разпореждат спиране на експлоатацията на обекта за срок, определен по тяхна преценка, но не по-дълъг от 6 месеца;
  3. правят предложение до директора на РВМС, на чиято територия се намира обектът, да заличи регистрацията му и обезсили издаденото удостоверение;
  4. налагат административно наказание и предприемат административни мерки по реда на ЗВД.
- (2) Мярката по ал. 1, т. 3 се налага само в случаите, когато нарушенията не бъдат отстранени след изтичане на 6-месечния срок по ал. 1, т. 2 или при доказани системни и/или груби нарушения на изискванията на тази наредба.
- (3) След отстраняване на нарушенията контролният орган по молба на собственика отменя разпореждането за спиране на експлоатацията на обекта по ал. 1, т. 2.
- (4) Обект, чиято регистрация е заличена, може да бъде регистриран отново по общия ред, предвиден в ЗВД.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Животни" са бозайници, птици, земноводни, влечуги, риби, молюски, ракообразни, други гръбначни и безгръбначни животни, отглеждани от човека със стопанска и нестопанска цел или обитаващи дивата природа, включително свободно живеещите ларви и/или репродуциращите се ларвени форми с изключение на зародишните и ембрионалните форми.
2. "Грижа за опитните животни" са всички материални и нематериални ресурси, използвани от лицата, които извършват опити за поддържане на животните в добро състояние и за намаляване на страданието им по време на опит. Грижите за животните започват от доставянето на животните за опита и продължават до завършването му и вземане на решение за по-нататъшната съдба на животните според изискванията по чл. 30.
3. "Клетка" е постоянно фиксиран или подвижен контейнер, който е затворен с две твърди стени и останалите две са с решетки или желязна мрежа, в който едно или повече животни се настаняват по време на опитите или се транспортират. В зависимост от броя на животните и размера на контейнера свободата на движението на животните е ограничена.
4. "Кошара" е оградена площ със стени и решетки, в която се отглеждат едно или повече животни.
5. "Бокс" е ограничено пространство за индивидуално обслужване на животните, отглеждане, развъждане, карантина, изолация и провеждане на опити с тях.

6. "Обект" е сграда, съоръжения, група от сгради или други помещения и може да включва площ, която не е изцяло затворена или покрита, както и подвижното оборудване/апаратура.
7. "Обект за отглеждане и/или доставка на опитни животни" е обект, в който се отглеждат и развъждат животни с цел да се използват в опити или който доставя животни за използване в опити.
8. "Обект, в който се провеждат опити с животни" са обектите по чл. 153, ал. 1 ЗВД.
9. "Опит" е всяка манипулация, която се прилага върху животни с научноизследователска или учебна цел и която може да причини болка, страдание, дисстрес или трайно увреждане на животните, включително и генетични модификации и действия, които могат да доведат до раждането на животни при такива условия. Опитът започва, когато животните се подготвят за първи път за манипулациите, и завършва, когато по-нататъшни наблюдения няма да се извършват. В обхвата на понятието се включват и тези манипулации, които се извършват с прилагане на анестезия или аналгезия върху животните. Зоотехническите и клиничните ветеринарномедицински манипулации, включително евтаназия и маркиране на животните, не се считат за опит.
10. "Опитни животни" са животни, използвани и които ще се използват за научноизследователски, учебни и експериментални цели.
11. "Болка, страдание и трайно увреждане" е причиняването на смущения в здравето (физическо, психическо и социално) на животните. Това включва причиняването на болест, травма и физиологичен и психологичен дискомфорт в момента на извършване на опита или впоследствие (например след инжектиране на карциногени).
12. "Дисстрес" е състояние вследствие неспособност или невъзможност за приспособяване към действието на дразнителите.
13. "Специално отглеждани животни" са тези животни, които се отглеждат и развъждат в обектите по т. 7 и 8 с цел да бъдат използвани в опити.
14. "Подходящо анестезирани животни" са животни, които са лишени от усет за болка чрез прилагане на анестезия (местна или обща) с ефективност, съответстваща на Добрата ветеринарна практика.
15. "Вивариум" е помещение в обектите по чл. 153, ал. 1 ЗВД, в което се настаняват опитните животни.
16. "Помещения за настаняване на животните" са помещения, в които животните се настаняват за отглеждане, за размножаване или по време на провеждането на опит.
17. "Ясла" е малко затворено пространство с три страни обикновено с хранилка и странични разделители, където едно или две животни могат да бъдат настанени.
18. "Двор" е затворено чрез огради, стени, решетки или желязна мрежа пространство, разположено извън постоянните монолитни сгради, в които са помещенията за

настаняване на животните, и до което животните имат достъп и могат да се движат свободно в съответствие с техните етологични и физиологични потребности за задоволяване на нуждите си от физически упражнения.

19. "Зоохигиенни изисквания" са изисквания за опазване здравето на животните и гарантиране на тяхното благосъстояние чрез създаване на условия за отглеждане и хранене, съответстващи на техните физиологични нужди.

Заключителни разпоредби

§ 2. Наредбата влиза в сила от 1 май 2006 г. с изключение на чл. 37, ал. 3, който влиза в сила от 1 януари 2007 г.

§ 3. Наредбата отменя Наредба № 25 от 2003 г. за защита и хуманно отношение към опитните животни (обн., ДВ, бр. 59 от 2003 г.; изм., бр. 73 от 2003 г.).

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 149, ал. 3 и чл. 153, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

§ 5. Изпълнението на наредбата се възлага на генералния директор на НВМС.

Приложение № 1 към чл. 3, ал. 2

Образец на заявление

ДО ГЕНЕРАЛНИЯ
ДИРЕКТОР
НА НВМС
СОФИЯ

ЗАЯВЛЕНИЕ

по чл. 3, ал. 2 от Наредбата за минималните изисквания за защита и хуманно отношение към опитните животни и изискванията към обектите за използването, отглеждането и/или доставката им (наредбата) във връзка с чл. 155, ал. 1 ЗВД

От .....
(собствениците или управителите на обектите,
в които се провеждат опити с животни)

Адрес .....
(седалище, адрес на управление на
юридическото лице)

Данъчен номер и код по БУЛСТАТ на юридическото лице
.....

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЕНЕРАЛЕН
ДИРЕКТОР,

Моля, да ми бъде издадено разрешение за използване на:

1.

.....
(вид и брой животни)

2. за

.....
(вид и цел на опита или научното изслед-
ване, за които ще се използват животни)

3. Имената на лицето, което следи за спазването на
изискванията за хуманно отношение към опитните животни
(по чл. 23, т. 1 от наредбата)

.....
4. Имената на лицето/та, което ще провежда и/или под чието
ръководство ще се провеждат опитите и другите научни
изследвания (чл. 28 от наредбата)

.....
5. Начин и място на придобиване на животните и
допълнителна информация (ако е необходимо) при
придобиване на животните при условията на чл. 9, ал. 2 и чл.
25, ал. 2 от наредбата

.....
6. Допълнителна информация и обосновка при провеждане
на опити по чл. 29, ал. 2, т. 2 от наредбата

.....
7. Прилагам следните документи:

1) Удостоверение за регистрация на опитната база, издадено
от РВМС.

2) Списък на видовете и броя животни, които ще се
използват, и обосновка на избора им, мястото и начина за
полагане на грижи за животните след приключване на
опитите.

3) Обосновка на необходимостта от използване на животни в
опитите (съществува ли алтернативен метод, възможност
той да се приложи).

4) Списък на лицата, участващи в провеждане на опита, и копие от документ за тяхната професионална квалификация.

5) Име, адрес, единен граждански номер на упълномощено от собственика или ръководителя на обекта лице, което ще следи за правилното функциониране на оборудването и чистотата в помещенията за настаняване на животните и тяхното състояние и носи цялата отговорност по отношение грижите за опитните животни и спазването на изискванията за хуманно отношение към тях, и копие от документ за тяхната професионална квалификация.

6) Копие от документ за платена такса в размер, определен в тарифата по чл. 14, ал. 2 ЗВД.

7) Разрешително по чл. 49 от Закона за биологичното разнообразие, издадено по реда на наредбата по чл. 51 от същия закон (ако е необходимо).

Дата, град

Подпис и печат

Приложение № 2 към чл. 9, ал. 1

Списък на опитни животни, които трябва да бъдат специално отглеждани, за използване за опитни и други научни цели

- Мишка - *Mus musculus*

- Плъх - *Rattus norvegicus*

- Морско свинче - *Cavia porcellus*

- Златен хамстер - *Mesocricetus auratus*

- Заек - *Oryctolagus cuniculus*

- Нечовекоподобни примати

- Куче - *Canis familiaris*

- Котка - *Felis catus*

- Пъдпъдък - *Coturnix coturnix*

- Жаби.

Приложение № 3 към чл. 15, ал. 1

Предписания за провеждане на карантина в обектите за опитни животни

Вид	Дни
Мишка	5 - 15
Плъх	5 - 15
Gerbil	5 - 15
Морско свинче	5 - 15
Сирийски хамстер	5 - 15
Заек	20 - 30
Котка	20 - 30
Куче	20 - 30
Нечовекоподобни маймуни	40 - 60

Целите на карантината са:

- (а) да защитят другите животни в обекта;
- (б) да защитят човека от зоонозна инфекция;
- (в) за насърчаване на Добрата научна практика.

Приложение № 4 към чл. 16, ал. 1

Раздел I

Ръководство за минималната площ, която трябва да се осигури на животните при отглеждане и по време на опити

На животните трябва да бъде осигурена възможност, колкото се може по-често да извършват физически упражнения. Трябва да се поддържа редовен контакт между персонала и опитните животни, така че те да свикнат с присъствието на човека и неговата дейност и да се създаде чувство на доверие у животните. Когато е уместно,

трябва да се отдели време за общуване и занимания с животните. Персоналът трябва да се отнася с животните със съчувствие и внимание.

Таблица 1

Поставяне в клетка на малки гризачи и зайци при подготовка и по време на опит

Вид	Минимална площ на пода на клетката в cm ²	Минимална височина на клетката в cm
Мишка	180	12
Плъх	350	14
Сирийски хамстер	180	12
Морско свинче	600	18
Заяк 1 kg	1400	30
2 kg	2000	30
3 kg	2500	35
4 kg	3000	40
5 kg	3600	40

Височина на клетката означава вертикалното разстояние между пода на клетката и горната хоризонтална част на капака на клетката.

При отглеждане на животните и при подготвянето на опит се отчита потенциалният растеж на животните. За да се осигури достатъчно пространство на животните според таблицата, през всички фази на растежа им се спазват параметрите, зададени във фигури от 1 до 5 и от 8 до 12.

Таблица 2

Поставяне в клетки на малки гризачи при размножаване

Вид	Минимална площ на пода на клетката	Минимална височина на клетката
-----	--	--------------------------------------

	за майката и малките в cm ²	в cm
Мишка	200	12
Плъх	800	14
Сирийски хамстер	650	12
Морско свинче	1200	18
Морско свинче в харем	1000 за възрастни	18

Таблица 3

Поставяне в клетки на зайци за размножаване

Тегло на зайкинята в kg	Минимална площ на пода на клетката за зайки- нята и мал- ките й в m ²	Минимална височина на клет- ката в cm	Минимална площ на гнездото за малките m ²
1	0,30	30	0,10
2	0,35	30	0,10
3	0,40	35	0,12
4	0,45	40	0,12
5	0,50	40	0,14

Минималната площ на пода на клетката за зайкинята и нейните малки включва площта на гнездото за малките. За да се осигури достатъчно пространство на животните според таблицата, през всички фази на растежа им се спазват параметрите, зададени във фиг. 6.

Таблица 4

Предписания за настаняване на котки

(по време на опити и за размножаване)

Тегло на котката в kg	Минимална площ на пода на клетката за котка в m ²	Минимална височина на клетката в cm	Минимална площ на пода на клетката за майка и малките в m ²	Минимална площ на кошарата за котката майка и малките в m ²
0,5 - 1	0,2	50	-----	-----
1 - 3	0,3	50	0,58	2
3 - 4	0,4	50	0,58	2
4 - 5	0,6	50	0,58	2

Настаняването на котки в клетки се ограничава. Котките, затворени по този начин, се пускат да излизат поне веднъж дневно, когато това не влияе върху опита. Кошарите на котките се оборудват с котешка тоалетна, достатъчно пространство за почивка и предмети, подходящи за катерене и точене на нокти. В клетките за котки височината се определя като вертикалното разстояние между най-високата точка на пода и най-ниската точка на върха на клетката.

Минималната площ на пода може да включва допълнителната площ, осигурена чрез допълнителни площадки, разположени на височина. Минималната обща площ на пода за котка майка и нейните малки включва и 0,18 m² площ на бокса за малките.

При отглеждане на животните и при подготвянето на опита се обръща внимание на потенциалния растеж на животните. За да се осигури достатъчно пространство на животните според тази таблица, през всички фази на растежа им се спазват параметрите, зададени във фиг. 7.

Таблица 5

Настаняване на кучета в клетки

(по време на опит)

Височина на кучето до	Минимална площ на	Минимална височина
-----------------------	-------------------	--------------------

холката в cm	пода на клетката за куче в m ²	на клетката в cm
30	0,75	60
40	1,00	80
70	1,75	140

Кучетата не се държат в клетки по-дълго, отколкото е необходимо за целта на опита.

Кучета, които се държат в клетки, се пускат навън поне веднъж дневно, освен ако това е несъвместимо с целта на опита. Поставя се краен срок, след който кучето не може да бъде държано затворено без всекидневни разходки. Мястото за разходка трябва да бъде достатъчно голямо, за да позволява свобода на движението на кучето. В клетките за кучета не се използват решетъчни подове, освен ако опитът не го изисква.

Минималната височина на клетката е два пъти височината на кучето до холката. Височината на клетката се определя като вертикалното разстояние между най-високата точка на пода и най-ниската точка на върха на клетката.

Таблица 6

Предписания за настаняване на кучета в кошари

(при отглеждане и по време на самия опит)

Тегло на кучето в kg	Мини- мална площ на пода на коша- рата за куче в m ²	Минимална прилежаща площ за разходка за куче	
		до 3 кучета в m ²	повече от 3 кучета в m ²
< 6	0,5	0,5 (1,0)	0,5 (1,0)
6 - 10	0,7	1,4 (2,1)	1,2 (1,9)
10 - 20	1,2	1,6 (2,8)	1,4 (2,6)
20 - 30	1,7	1,9 (3,6)	1,6 (3,3)
>30	2,0	2,0 (4,0)	1,8 (3,8)

Цифрите в скоби дават общата площ за едно куче; това означава площта на пода на кошарата плюс прилежащата площ за разходка.

На кучета, които се държат навън непрекъснато, се осигурява достъп до подслон за защита срещу неблагоприятни климатични условия. Когато кучетата са настанени на решетъчни подове, им се осигурява твърда площ за спане. Решетъчните подове не се използват, освен ако опитът не го изисква. Преградите между кошарите са такива, че да предотвратяват нараняванията на кучетата помежду им.

Всички кошари имат сифон на пода или канална система за отвеждане на отпадъците.

Таблица 7

Общи предписания за поставяне в клетка на примати от видовете, които най-често се използват (супер семейства *seboidea* и *scoripithecoidea*)

(при отглеждане, по време на самия опит и при размножаване)

Тегло на приматите в kg	Минимална площ на клетката за един или два примата в m ²	Минимална височина в cm
<1	0,25	60
1 - 3	0,35	75
3 - 5	0,50	80
5 - 7	0,70	85
7 - 9	0,90	90
9 - 15	1,10	125
15 - 25	1,50	125

Поради съществените различия в размерите и характеристиките на приматите е необходимо да се съчетаят формата, вътрешните приспособления в клетките (люлки, ловилки, допълнителни площадки, поставени на различна височина) и размерът на клетките спрямо специфични нужди на животните.

Височината на клетката за човекоподобни маймуни е с най-големи размери в сравнение с останалите маймуни. Клетките са най-малко толкова високи, че да позволяват на животните да стоят изправени и да им позволява да се люлеят с цялата си дължина на люлките, закачени за тавана, без краката им да докосват пода на клетката.

Когато е уместно, се монтират висилки, люлки и площадки на различна височина, за да могат приматите да използват горната част на клетката.

Примати, които са съвместими помежду си, могат да се държат по два в клетка. Когато не са съвместими, клетките им се разполагат по такъв начин, че да могат да се виждат един друг, но да е осигурена възможността за прекратяване на визуалния контакт по между им, когато е необходимо.

Височината на клетката се определя като вертикалното разстояние между най-високата точка на пода и най-ниската точка на върха на клетката.

Таблица 8

Предписания за настаняване на свине в клетки

(при отглеждане и по време на опит)

Тегло на прасето в kg	Минимална площ на пода на клетката за прасе в m ²	Минимална височина на клетката в cm
5 - 15	0,35	50
15 - 25	0,55	60
25 - 40	0,80	80

Таблицата се прилага и за малки прасета. Прасетата не се държат в клетки, освен ако не е абсолютно необходимо за целите на опита и в този случай само за минимален период от време.

Височината на клетката се определя като вертикалното разстояние между най-високата точка на пода и най-ниската точка на върха на клетката.

Таблица 9

Предписания за настаняване на селскостопански животни в кошари

(при отглеждане и по време на опит)

Вид и тегло в kg	Минимална площ на	Минимална дължина	Минимална висо-	Минимална площ	Минимална дължина
------------------	-------------------	-------------------	-----------------	----------------	-------------------

	пода на кошара- та в m ²	на коша- рата в m	чина на прегра- дите	на пода на ко- шарата за групи m ² /жи- вотно	на ко- ритото за хра- нене на глава в m
Свине					
10 - 30	2	1,6	0,8	0,2	0,20
30 - 50	2	1,8	1,0	0,3	0,25
50 - 100	3	2,1	1,2	0,8	0,30
100 - 150	5	2,5	1,4	1,2	0,35
>150	5	2,5	1,4	2,5	0,40
Овце < 70	1,4	1,8	1,2	0,7	0,35
Кози < 70	1,6	1,8	2,0	0,8	0,35
Говеда					
< 60	2,0	1,1	1,0	0,8	0,30
60 - 100	2,2	1,8	1,0	1,0	0,30
100 - 150	2,4	1,8	1,0	1,2	0,35
150 - 200	2,5	2,0	1,2	1,4	0,40
200 - 400	2,6	2,2	1,4	1,6	0,55
> 400	2,8	2,2	1,4	1,8	0,65
Възраст- ни коне	13,5	4,5	1,8	-----	-----

Таблица 10

Предписания за настаняване на селскостопански животни в ясли

(при отглеждане и по време на опит)

Видове и тегло в kg	Минимална площ на яслата в m ²	Минимална дължина на ясла- та в m	Минимална височина на преградата в яслата в m
Свине			
100 - 150	1,2	2,0	0,9
> 150	2,5	2,5	1,4
Овце < 70	0,7	1,0	0,9
Кози < 70	0,8	1,0	0,9
Говеда			
60 - 100	0,6	1,0	0,9

100 - 150	0,9	1,4	0,9
150 - 200	1,2	1,6	1,4
200 - 350	1,8	1,8	1,4
350 - 500	2,1	1,9	1,4
> 500	2,6	2,2	1,4
Възрастни коне	4,0	2,5	1,6

Яслите се изграждат достатъчно широки, за да позволяват на животното да лежи удобно и да се изправя и обръща без затруднения.

Таблица 11

Предписания за настаняване на птици в клетки

(при отглеждане и по време на опит)

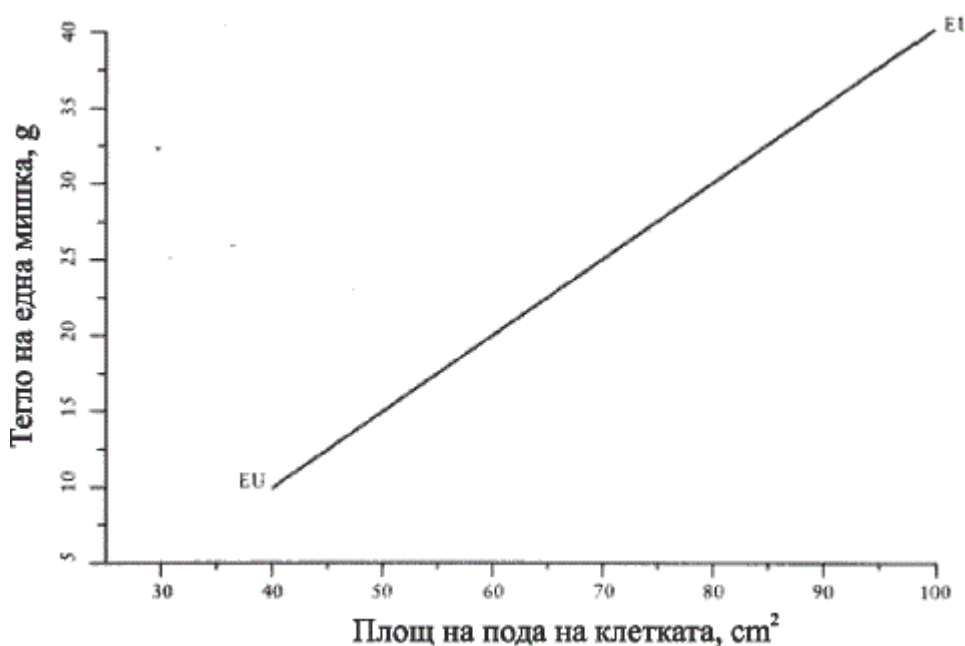
Вид и тегло в g	Мини- мална площ за една птица в cm ²	Мини- мална площ за две птици в cm ² / птица	Мини- мална площ за три птици или повече в cm ² / птица	Мини- мална висо- чина на клет- ката в cm	Мини- мална дължина на хра- нилката за птица в cm
Пилета					
100 - 300	250	200	150	25	3
300 - 600	500	400	300	35	7
600 - 1200	1000	600	450	45	10
1200 - 1800	1200	700	550	45	12
1800 - 2400	1400	850	650	45	12
възрастни мъжки > 2400	1800	1200	1000	60	15
Пъдпъдъци					
120 - 140	350	250	200	15	4

Площта се изчислява като произведение от дължината и широчината на клетката, измерени вътрешно и хоризонтално. Височината на клетките се определя като вертикалното разстояние между най-високата точка на пода и най-ниската точка на върха на клетката.

Размерът на отворите на решетъчните подове е не по-голям от 10 x 10 mm за млади пилета и 25 x 25 mm за ярки и възрастни. Дебелината на тела е най-малко 2 mm. Наклонът не превишава 14 % (8 градуса). Поилките са със същата дължина, както и хранилките. Ако има нипелни поилки или чашки, всяка птица трябва да има достъп най-малко до две поилки или чаши. В клетките се осигуряват кацалки и птиците в единични клетки могат да се виждат една друга.

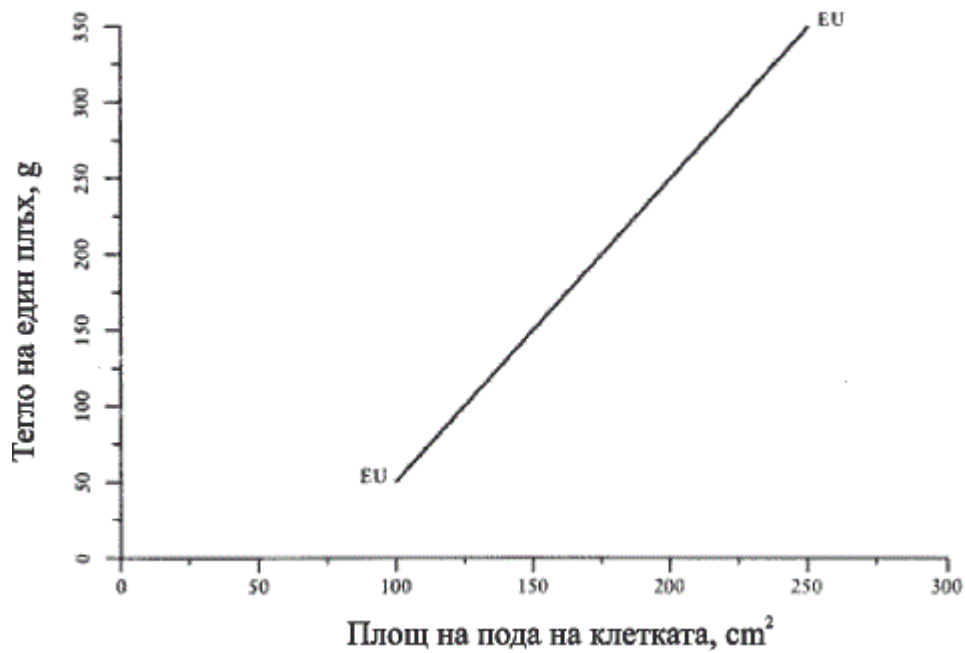
Раздел II

Допълнителни насоки по минималните площи на клетките

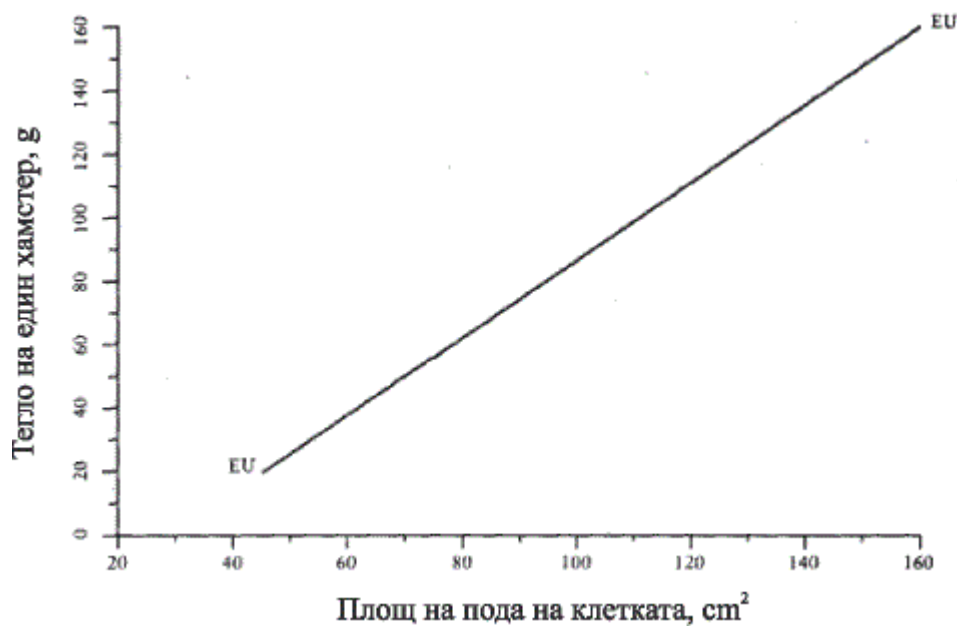

Фиг. 1. Минимална площ на пода на клетката, която се осигурява в зависимост от теглото на мишките (при отглеждане и по време на опит). Линията EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

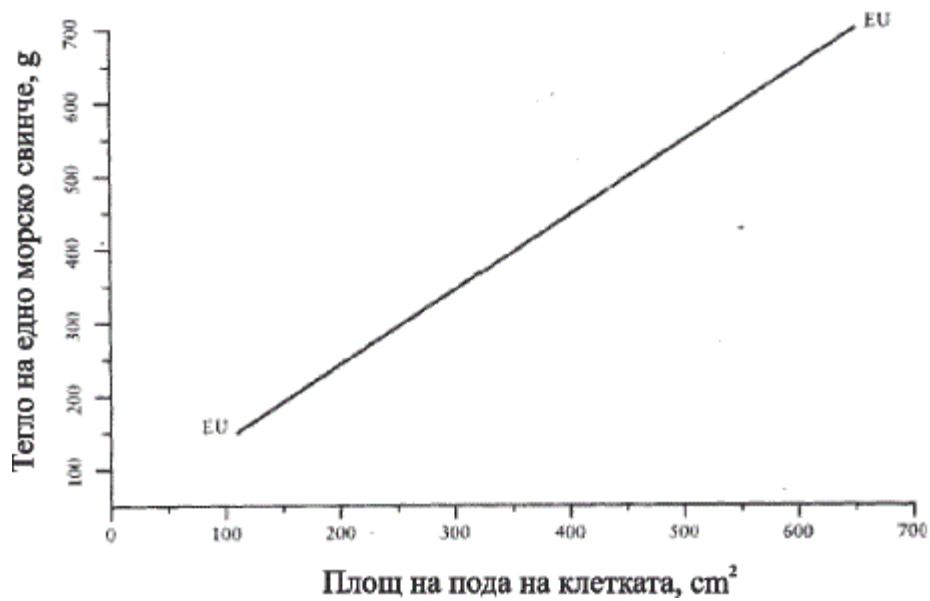

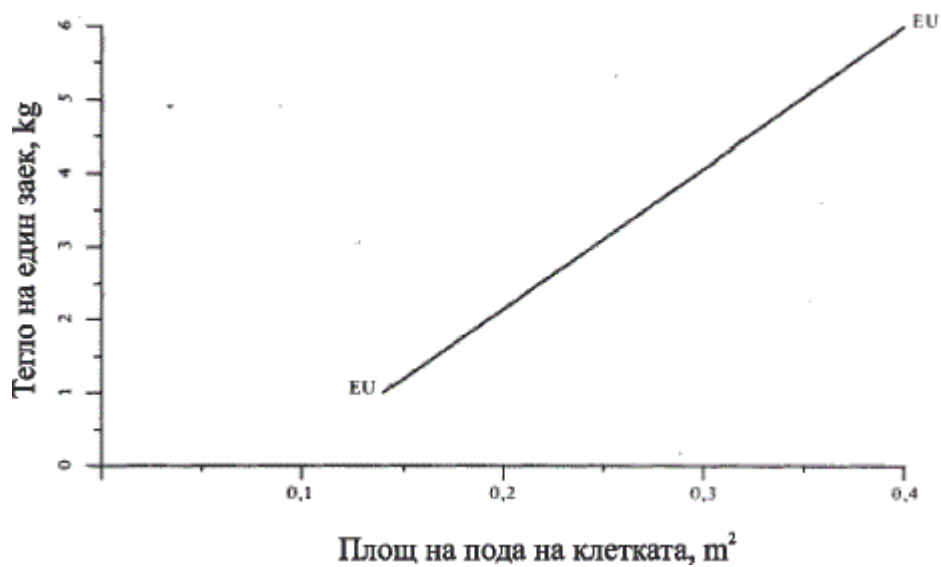
Фиг. 2. Минимална площ на пода на клетката, като се взема предвид теглото на плъх (при отглеждане и по време на опит). Плътната линия EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

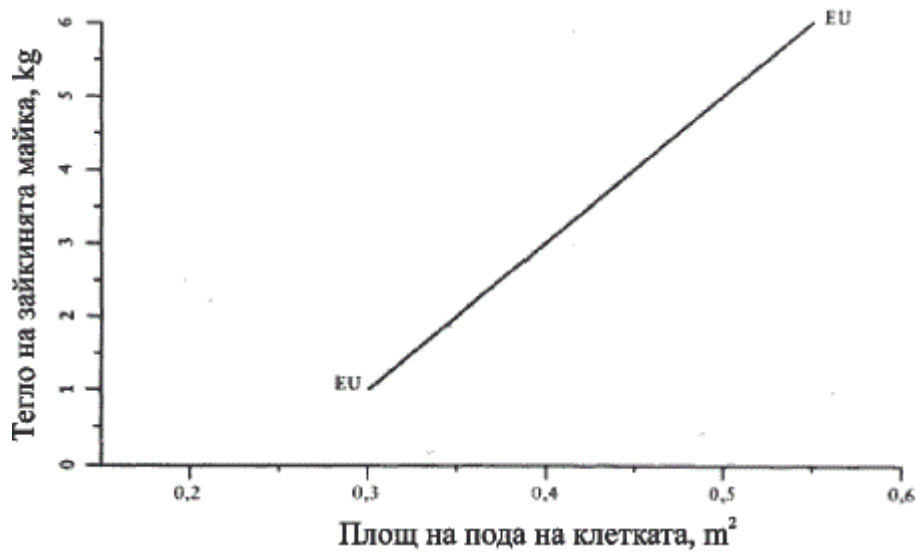
Фиг. 3. Минимална площ на пода на клетката, като се взема предвид теглото на сирийски хамстер (при отглеждане и по време на опит). Плътната линия EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

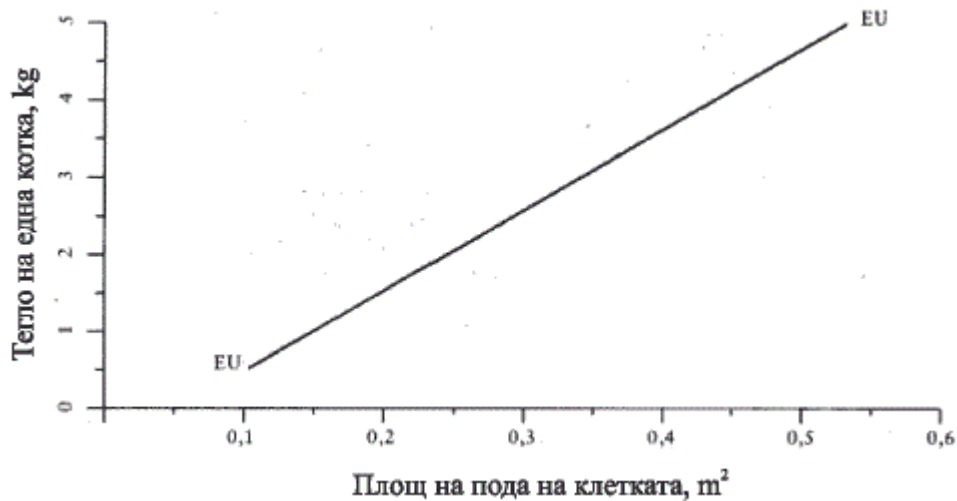
Фиг. 4. Минимална площ на пода на клетката, като се взема предвид теглото на морско свинче (при отглеждане и по време на опит). Плътната линия EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

Фиг. 5. Минимална площ на пода на клетката, като се взема предвид теглото на заек (при отглеждане и по време на опит). Плътната линия, EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

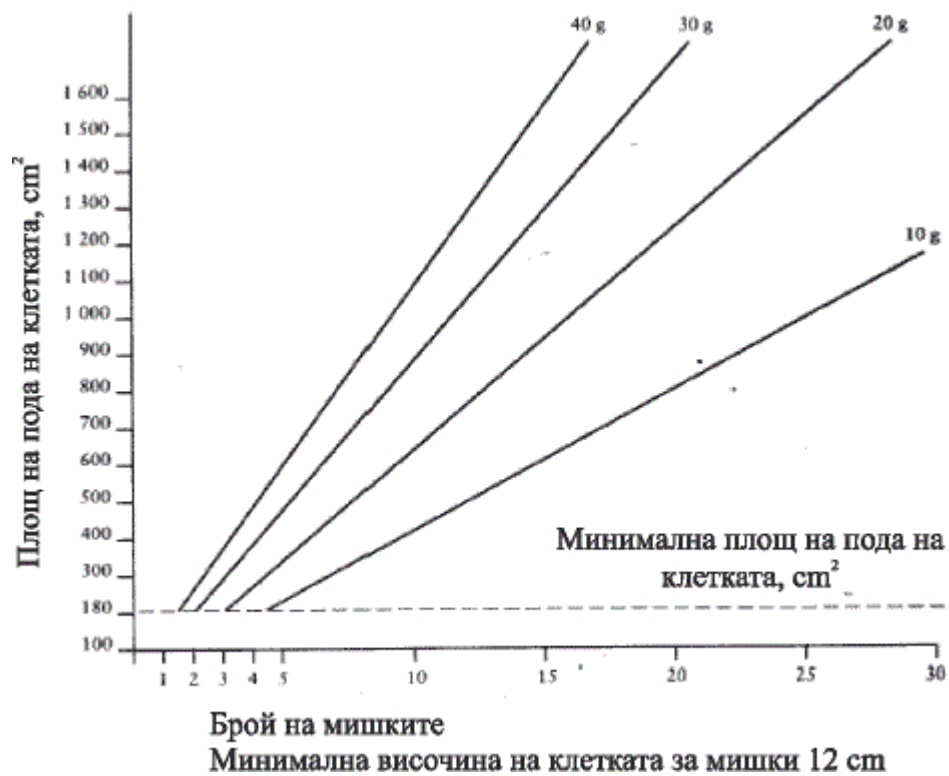
Фиг. 6. Минимална площ на пода на клетката за зайкиня с неотбити малки (по време на размножаване). Като се взема предвид теглото на зайката, плътната линия EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

Фиг. 7. Минимална площ на пода на клетката, като се взема предвид теглото на котка (при отглеждане и по време на опит). Плътната линия EU-EU дава минималната площ, която трябва да бъде осигурена

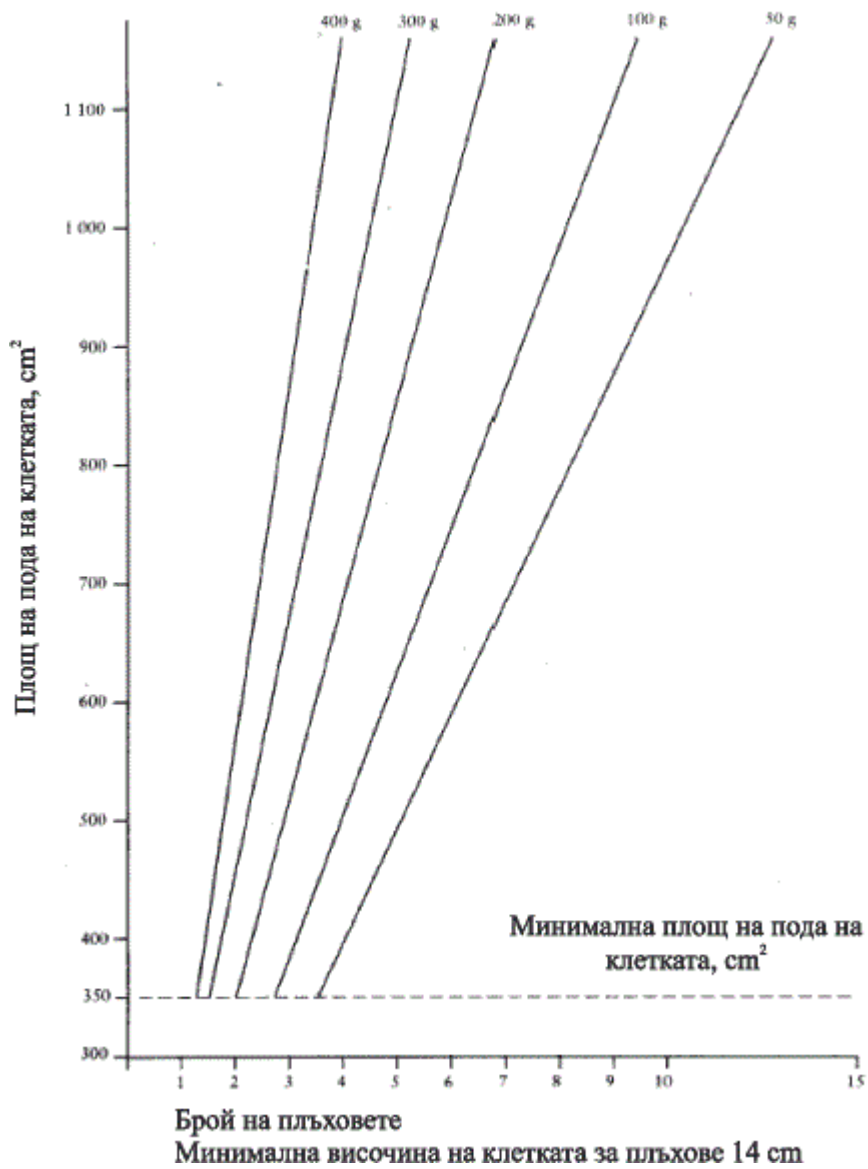
Раздел III

Насока за оценяване гъстотата на животните в клетките

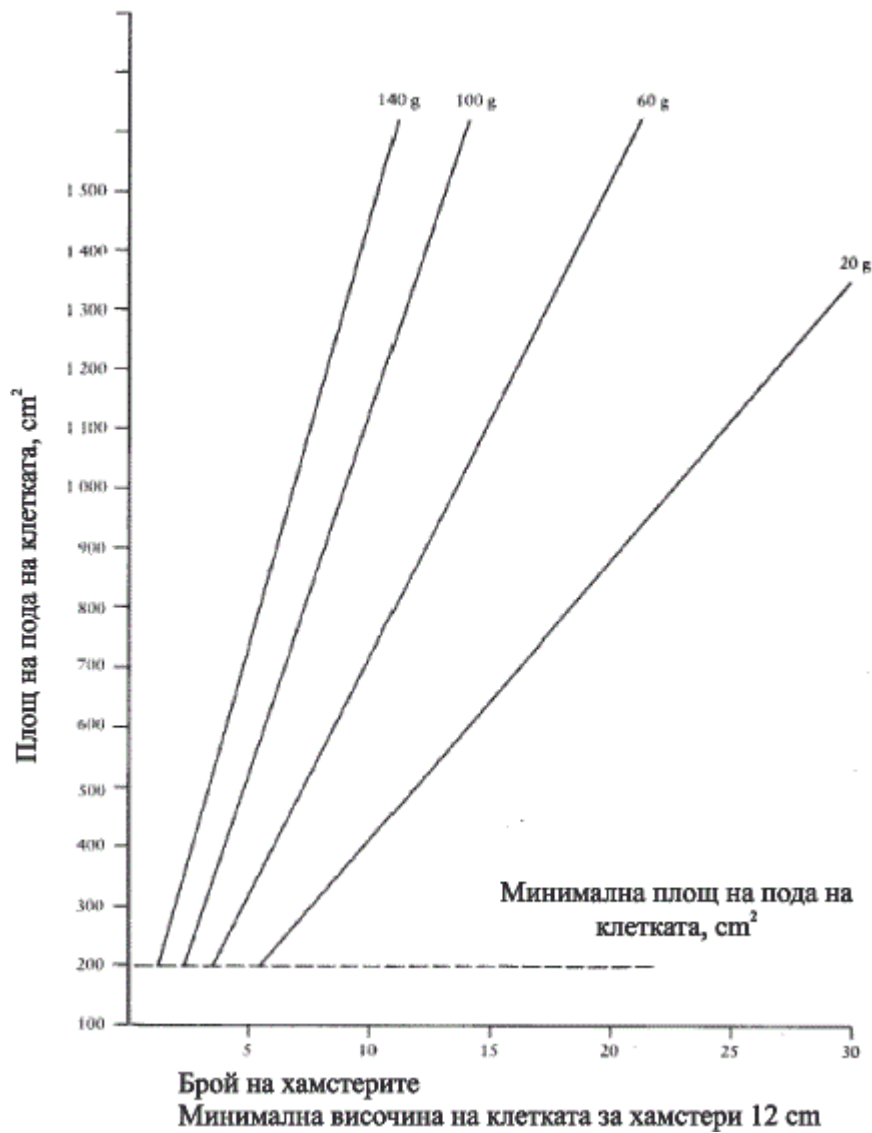

Фиг. 8. Предписание за отношението между броя на мишките в клетка и площта на пода на клетката

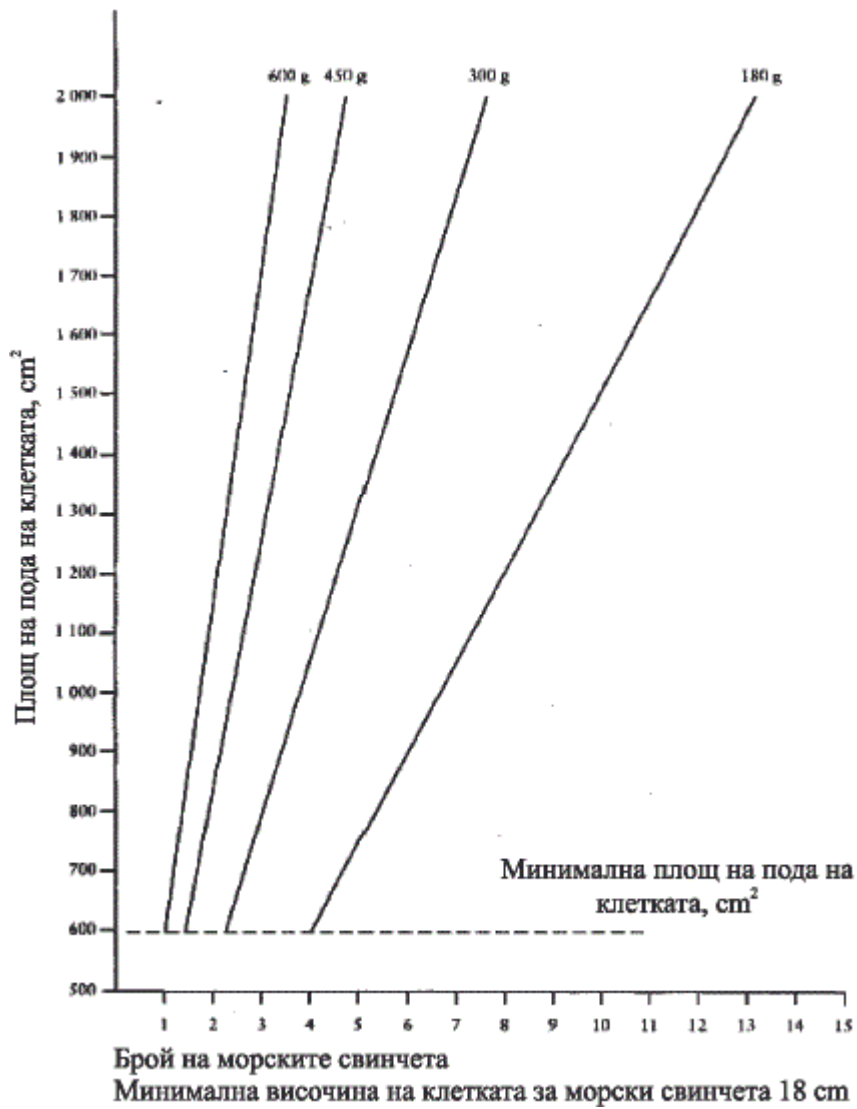
(при отглеждане и по време на опит). Линиите представляват средните тегла и съответстват на линията EU-EU във фиг. 1

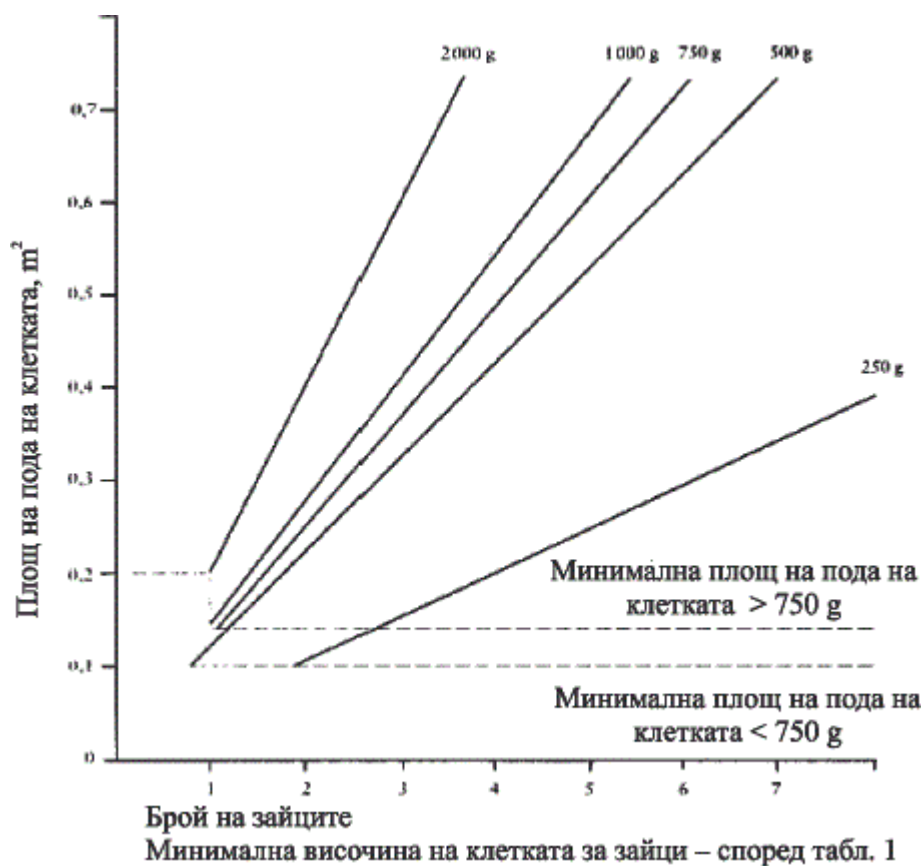
Фиг. 9. Предписание за отношението между броя на пълховете в клетката и площта на пода на клетката (при отглеждане и по време на опит). Линиите представляват средните тегла и съответстват на линията EU-EU във фиг. 2.

Фиг. 10. Предписание за отношението между броя на хамстерите в клетка и площта на пода на клетката (при отглеждане и по време на опит). Линиите представляват средните тегла и съответстват на линията EU-EU във фиг. 3

Фиг. 11. Предписание за отношението между броя на морските свинчета в клетка и площта на пода на клетката (при отглеждане и по време на опит). Линиите представляват средните тегла и съответстват на линията EU-EU във фиг. 4

Фиг. 12. Предписание за отношението между броя на зайците в клетка и площта на пода на клетката (при отглеждане и по време на опит). Линиите представляват средните тегла и съответстват на линията EU-EU във фиг. 5

Приложение № 5 към чл. 21, ал. 1

Разрешени методи за умъртвяване на опитни животни

Методи за умъртвяване на животни, различни от фетуси, ларви и ембрионални форми	Животински вид, за който методът е подходящ
А. Свърхдоза анестетик, подходяща за размера и вида животни	Всички животни
Б. Прилагане на въгле-	Гризачи, зайци и птици

роден диоксид	до 1,5 kg
В. Пречупване на гръбначния стълб в областта на врата	Гризачи до 500 g Зайци до 1 kg Птици до 3 kg
Г. Механичен удар върху черепа	Гризачи и зайци до 1 kg Птици до 250 g Земноводни и влечуги (с разрушаване на главния мозък преди идване в съзнание) до 1 kg Риби (с разрушаване на главния мозък преди идване в съзнание)
Д. Методите за умъртвяване, изложени в Наредбата за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане	Едри и дребни преживни, еднокопитни, свине и птици

Приложение № 6 към чл. 34, ал. 3, т. 2

Предписания за стайна температура (животни, отглеждани в клетки, кошари или обори)

Вид на животните	Оптимална температура в °C
Нечовекоподобни примати от новия свят	20 - 28
Мишки	
Плъхове	
Хамстери	
Песчанки (Gerbillinae)	20 - 24
Морски свинчета	
Нечовекоподобни примати от стария свят	
Пъдпъдъци	
Зайци	
Котки	

Кучета	15 - 21
Порови (Mustellidae)	
Птици	
Гълъби	
Свине	
Кози	
Овце	10 - 24
Говеда	
Коне	

Температурите в таблицата се прилагат за възрастни здрави животни.

За новородени, млади или животни без козина стайната температура може да бъде по-висока от посочената според преценката на ветеринарния лекар.

Температурата на помещенията трябва да бъде регулирана в съответствие с възможните промени в термичната регулация на животните, която може да се дължи на специални физиологични условия или на резултата от опита.

В съответствие с климатичните условия, преобладаващи в различните региони на Република България, може да се осигури вентилационна система, която има капацитет едновременно да топли и охлажда доставения въздух.

В обектите, в които се извършват опити с животни, може да се извършва по-прецизен температурен контрол в помещенията за обитаване.

Приложение № 7 към чл. 37, ал. 1, т. 2

Таблица 1

Брой и видове животни, използвани в процедури през (година) в (страна)

Мишки (*Mus musculus*)
Плъхове (*Rattus norvegicus*)
Морски свинчета (*Cavia porcellus*)
Други гризачи (other Rodentia)
Зайци (*Oryctolagus cuniculus*)
Човекоподобни маймуни (Hominoidea)
Други маймунови (*Cercopithecoidea* & *Seboidea*)
Промаймунови (*Prosimia*)
Кучета (*Canis familiaris*)

Котки (Felis catus)
Други месоядни (other Carnivora)
Коне, магарета и кръстоски (Equidae)
Свине (Sus)
Кози и овце (Capra & Ovis)
Говеда (Bos)
Други бозайници (other Mammalia)
Птици (Aves)
Влечуги (Reptilia)
Земноводни (Amphibia)
Риби (Pisces)
Общо:

Забележки:

Всяко животно следва да бъде броено само веднъж в една и съща таблица.

В тази таблица трябва да бъде посочен общият брой животни, използвани в процедури, като този общ брой бъде разбит по тип и клас на животните.

Таблица 2

Брой на животните, използвани за избрани цели през (година) в (страна)

	Всички животински видове	Избрани животински видове		
		гризачи и зайци	кучета и котки	примати
1	Биологични (включително медицински) изследвания от фундаментално естество			
2	Откривателство, развиване и контрол на качеството (включително и оценка на безопасността) на продукти или			

- прибори за
хуманната и
ветеринарната
медицина
- 3 Диагностика на
заболяване
- 4 Защита на хора,
животни и околна
среда чрез токсико-
кологични или
други видове
оценки на без-
опасността
- 5 Образование и
обучение

Забележка. Тази таблица е предназначена да покаже броя животни, използвани в широки области на: фундаментални изследвания, разработка на нови продукти, оценка на безопасността, диагностика на заболявания, както и за образование и обучение. В колона 1 терминът "медицински" обхваща и ветеринарната медицина.

Таблица 3

Брой животни, използвани в процедури за избрани цели за предпазване на хора, животни и околна среда посредством токсикологични или други видове оценки на безопасността през (година) в (страна)

По-подробна класификация на т. 4 от табл. 2	Всички животин- ски ви- дове	Избрани животински видове		
		гризачи и зайци	кучета и котки	при- мати
1 Вещества, използвани или предназначени за ползване главно в селското стопанство				
2 Вещества, използвани или предназначени за ползване главно в промишлеността				
3 Вещества, използ-				

- вани или пред-
назначени за
ползване главно
в домакинствата
- 4 Вещества, използ-
вани или предназ-
начени за ползва-
не главно в коз-
метиката или за
лична хигиена
- 5 Вещества, използ-
вани или предназ-
начени за ползва-
не главно като
добавки към хра-
ните за човешка
консумация
- 6 Потенциални или
действащи опас-
ности от замър-
сители в общата
околна среда

Забележка. Тази таблица е предназначена за по-подробна разбивка на процедурите, провеждани за общото предпазване на хора, животни и околна среда, с изключение на медицинските цели. В т. 6 е включена вредната радиация.

Таблица 4

Брой на животните, използвани за процедури, свързани със заболявания и здравни смущения през (година) в (страна)

	Всички животински видове	Избрани животински видове		
		гризачи и зайци	кучета и котки	примати
1	Рак (с изключение на оценки на канцерогенни опасности)			

- 2 Сърдечно-съ-
дови заболява-
ния
- 3 Нервни и ум-
ствени смуще-
ния
- 4 Други заболя-
вания по хора
и животни

Забележка. Тази таблица е предназначена да илюстрира броя животни, използвани за медицински цели, включително и ветеринарна медицина.